

entuzjaści edukacji

RAFAŁ PIWOWARSKI

NAUCZYCIELE A OSIĄGNIĘCIA SZKÓŁ

(na podstawie danych TALIS i wyników
egzaminu gimnazjalnego)

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

IBE *entuzjaści
edukacji*

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

TALIS 2008

- **Badania ankietowe w 24 krajach**, nauczyciele III klasy gimnazjum (lub IX); w Polsce prawie 3200 nauczycieli z 172 gimnazjów
  - Wyniki i ich analiza dotyczyły takich zagadnień jak:
    - **charakterystyka nauczycieli** (płeć, wiek, wykształcenie, zatrudnienie)
    - **rozwój zawodowy** (formy, ile dni, opłaty, potrzeby, trudności)
    - **praktyki i przekonania nauczycieli**

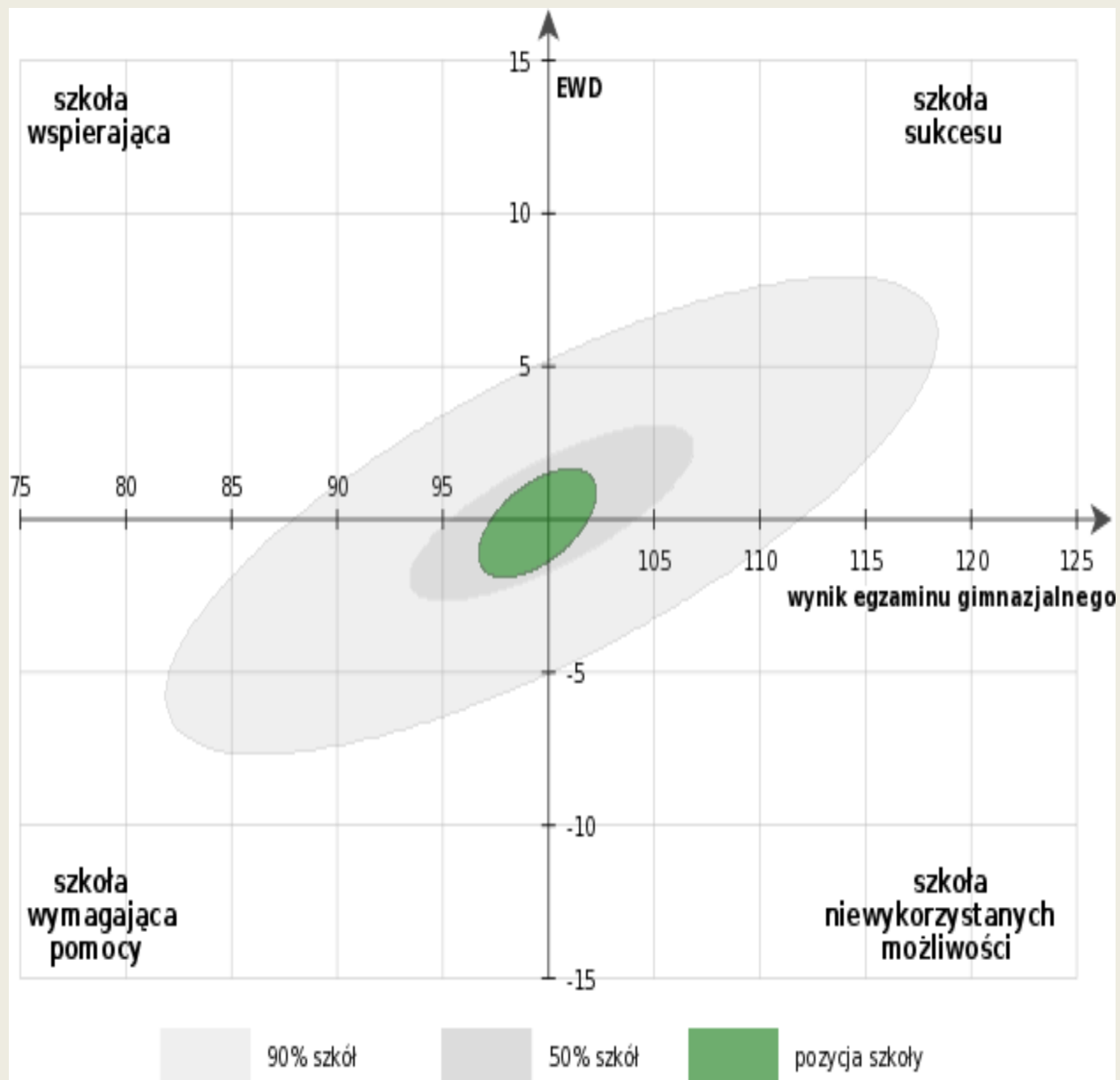
strukturyzowanie	bezpośredni przekaz wiedzy
orientacja na ucznia	konstruktywizm
metody aktywizujące	

(rozbieżność między deklarowanym silniejszym poparciem konstruktywizmu i stosowanym najczęściej strukturyzowaniem)

  - **zarządzanie i przywództwo w szkołach** (dwa style: orientacja na nauczanie i administrowanie)
- **Mało zróżnicowane charakterystyki szkół w Polsce** (średnie arytm., mediany, rozkłady procentowe odpowiedzi)

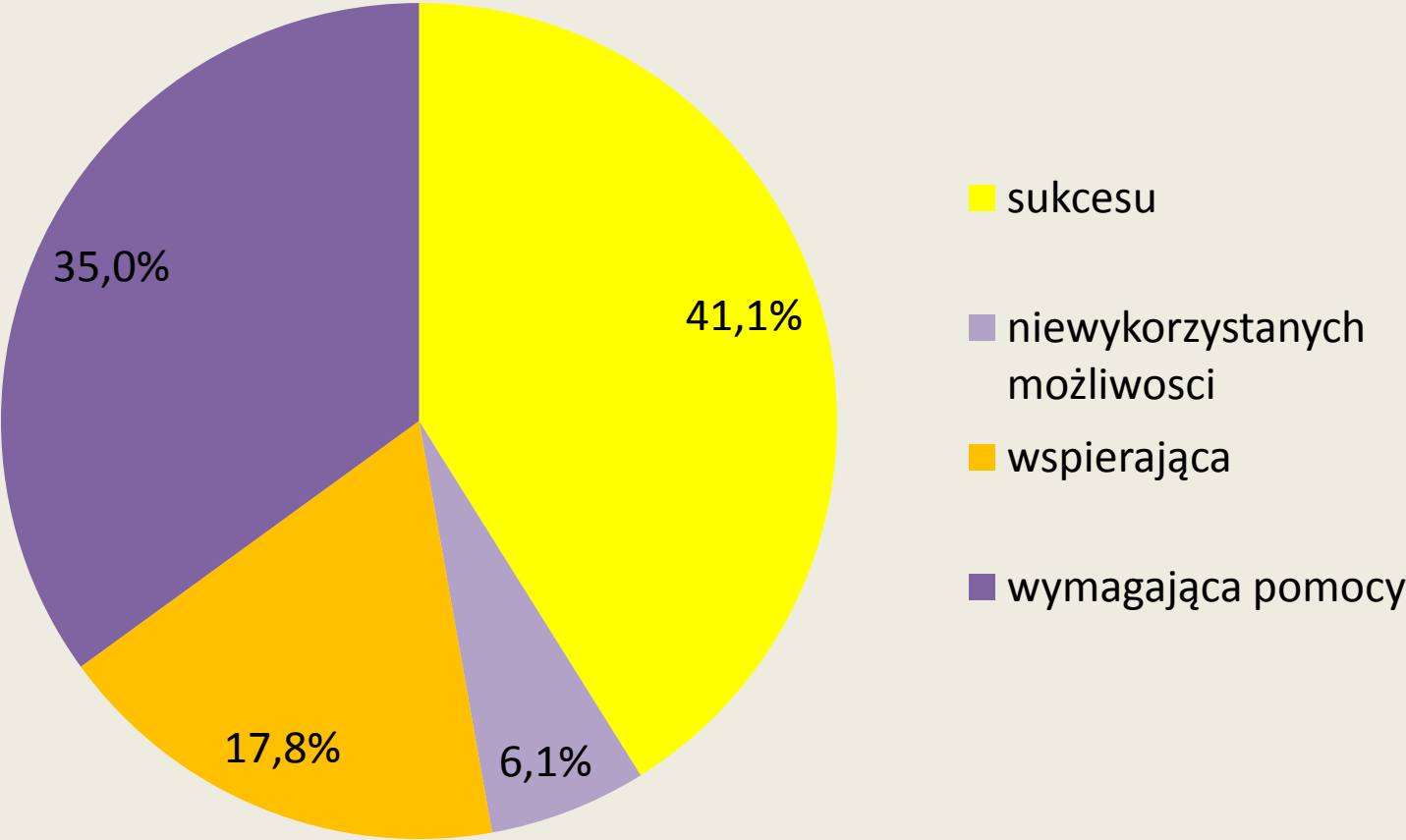
EGZAMIN GIMNAZJALNY I EDUKACYJNA WARTOŚĆ DODANA

- **EG** dla szkół TALIS'a z lat 2006-2008 ; wystandaryzowane wyniki dla szkół :   śr. arytm. = 100 pkt σ = 15 pkt
- **EWD**
  - szkoła sukcesu   +EWD, EG >100 pkt
  - szkoła niewykorzystanych możliwości   -EWD, EG >100 pkt
  - szkoła wymagająca pomocy   -EWD, EG <100 pkt
  - szkoła wspierająca   +EWD, EG <100 pkt

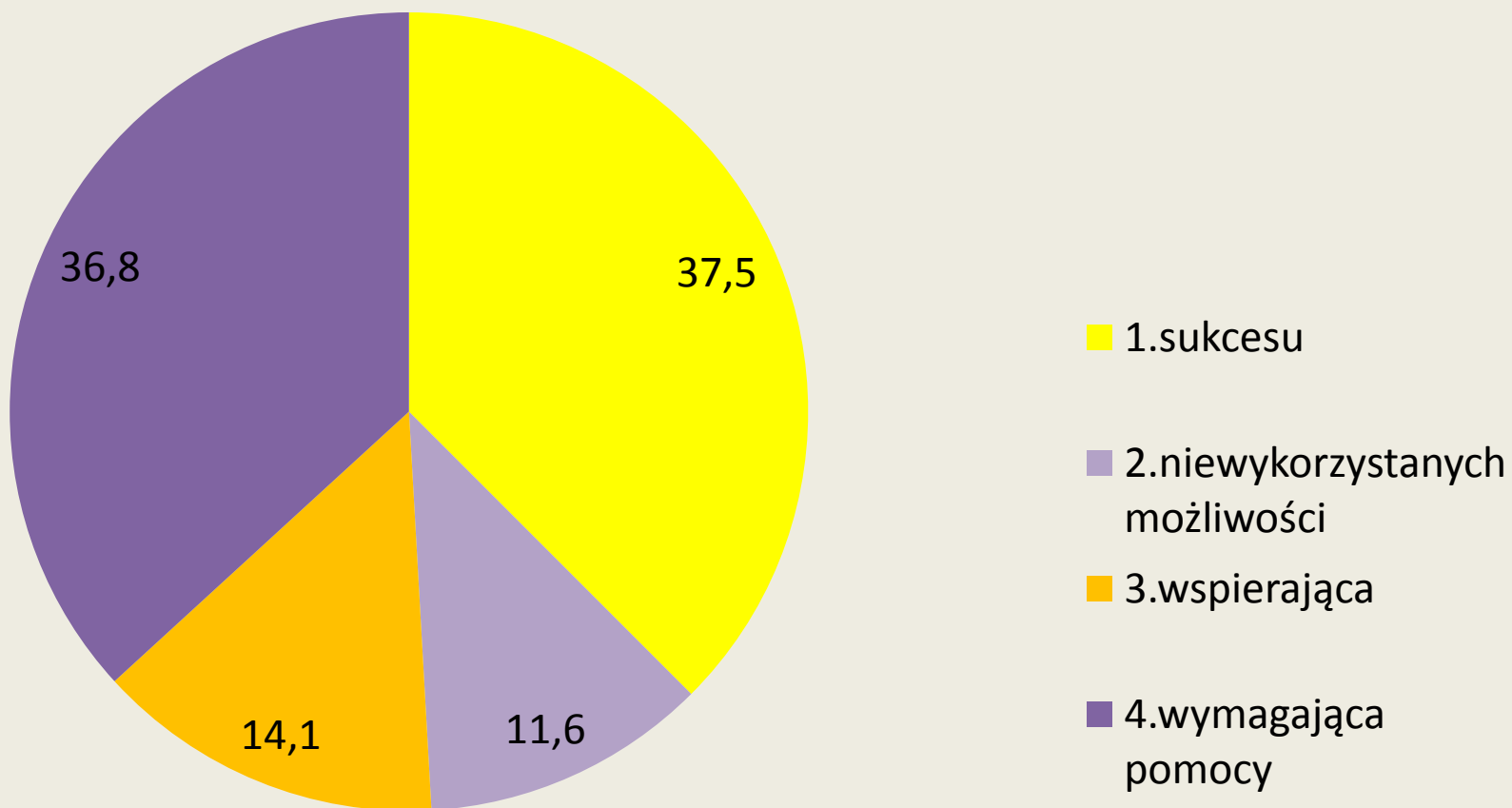

Źródło: A. Pokropek (2010), Trzyletni Wskaźnik Edukacyjny...

Szkoły TALIS – cz. humanistyczna

Szkoły TALIS – część mat.-przyrodnicza

I.Charakterystyki nauczycieli a wynik szkoły

- -**dodatni** związek z przeciętnym stażem (mediana)
- -**dodatni**, słaby związek z wiekiem (mediana)
- -**dodatni**, słaby związek z odsetkiem nauczycieli zatrudnionych na stałe

- -brak związku z odsetkiem kobiet/mężczyzn

- -**ujemny** związek ze średnią liczbą godzin poświęcanych na przygotowanie, planowanie lekcji

II. Rozwój/doskonalenie zawodowe nauczycieli a wynik szkoły

- -**dodatni**, słaby związek z odsetkiem nauczycieli deklarujących udział w wizytach obserwacyjnych, w badaniach
- -**dodatni**, słaby związek z odsetkiem nauczycieli deklarujących brak potrzeb w zakresie sposobu oceniania
- -**ujemny**, wyraźny związek z odsetkiem nauczycieli niespełniających warunków uczestnictwa w doskonaleniu zawodowym
- -**ujemny**, słaby związek z odsetkiem nauczycieli deklarujących brak potrzeb w zakresie wykorzystywania w nauczaniu technik komputerowych (jednocześnie dodatni, słaby z odsetkiem deklarujących takie potrzeby)

III. Ocena pracy nauczycieli a wynik szkoły

- -**dodatni** związek z odsetkiem nauczycieli deklarujących, iż ocena ich pracy jest przydatna w rozwoju zawodowym
- -**dodatni** związek z odsetkiem nauczycieli deklarujących, iż długotrwałe, słabe wyniki pracy skutkowałyby zwolnieniem z pracy
- -**dodatni**, słaby związek z odsetkiem nauczycieli deklarujących, iż w ich ocenie uwzględniono jako b.ważne - nowatorskie praktyki nauczania oraz poziom porządku, dyscypliny na lekcjach
- -**ujemny** związek z odsetkiem nauczycieli deklarujących, iż ocena zew. odbywała się rzadziej niż co 2 lata (lub nigdy)

IV.Przekonania nauczycieli o nauczaniu i stosowane przez nich sposoby nauczania na lekcjach

- -**dodatni**, wyraźny związek z odsetkiem nauczycieli deklarujących: „nauczyciele wiedzą znacznie więcej niż uczniowie i nie powinni im pozwalać na formułowanie odpowiedzi, ponieważ mogą być niepoprawne”
- -**dodatni**, wyraźny związek z odsetkiem nauczycieli deklarujących: „mam poczucie, że wiele wnoszę w życie moich uczniów pod względem edukacji” (poczucie własnej skuteczności)
- -**dodatni**, wyraźny związek z odsetkiem nauczycieli deklarujących: „niemal na każdej lekcji uczniowie pracują w grupach zależnie od swoich umiejętności” (sposób nauczania)
- -**dodatni**, wyraźny związek z odsetkiem nauczycieli deklarujących: „niemal na każdym zajęciach przeprowadzam test lub sprawdzian

IV. C.d.

- -**dodatni**, wyraźny związek z odsetkiem nauczycieli... „dobry wynik w nauce, to taki, który jest lepszy od poprzedniego”
- -**dodatni** związek z odsetkiem nauczycieli... „myślenie i rozumowanie są ważniejsze niż treści programu nauczania” (konstruktywizm)
- -**dodatni** związek z odsetkiem nauczycieli... „dobrzy nauczyciele pokazują właściwy sposób rozwiązania zadania” (bezpośredni przekaz wiedzy)
- -**dodatni** związek z odsetkiem nauczycieli... „w tej szkole są dobre relacje między nauczycielami i uczniami”
- -**dodatni**, słaby związek z odsetkiem nauczycieli... „zapewnienie powszechnych standardów oceny uczniów” oraz „omawianie i koordynacja zadań domowych”

IV. C.d.

- -ujemny, wyraźny związek z odsetkiem nauczycieli... „słabe wyniki (uczniów), to takie, które są gorsze od poprzednich”
- -ujemny, wyraźny związek z odsetkiem nauczycieli... „niemal na każdej lekcji proszę o napisanie dłuższej wypowiedzi” (sposób nauczania)
- -ujemny, wyraźny związek z odsetkiem nauczycieli... „niemal na każdym zajęciach uczniowie tworzą produkt, który zostanie wykorzystany przez kogoś innego” (sposób nauczania)
- -ujemny związek z odsetkiem nauczycieli... „kiedy zaczyna się lekcja, musi upłynąć sporo czasu, zanim klasa się uciszy” (sposób nauczania)

Zamiast podsumowania

Wnioski

- Można sformułować **dwie tezy** odnoszące się do powyższych faktów (obie wzajemnie się nie wykluczają):
- **pierwsza** (bardziej kontrowersyjna): **nie nauczyciele są głównym czynnikiem różnicującym wyniki osiągnięć szkolnych szkół (uczniów)**
  - ta teza mogłaby być ważnym argumentem dla zwolenników teorii bagatelizujących wpływ szkoły, nauczyciela, programów nauczania itd., a podkreślających znaczenie czynników osobowościowych, rodzinnych, środowiskowych, kulturowych itd.
- **druga** (mająca bardziej charakter metodologiczny) stwierdzająca, iż **nie takie informacje o nauczycielach i nie w taki sposób zagregowane, uśrednione – mogą „wchodzić w relacje” z osiągnięciami uczniów, szkół.**

Wnioski

- **W badaniach tego typu należy „zejść” do poziomu ucznia i nauczyciela, a nie opierać się wyłącznie na uśrednionych wynikach szkoły, na które składają się wyniki Egzaminu Gimnazjalnego wielu uczniów i prace wielu nauczycieli, a także różne inne – może czasami ważniejsze – uwarunkowania, na które nauczyciele często nie mają żadnego wpływu.**

entuzjaści edukacji

Dziękuję za uwagę!

r.piwowarski@ibe.edu.pl

Więcej:

R.Piwowarski, Nauczyciele a osiągnięcia szkół...

www.eduentuzjasci.pl → analizy

„Badanie jakości i efektywności edukacji oraz instytucjonalizacja zaplecza badawczego”

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Instytut Badań Edukacyjnych

ul. Górczewska 8, 01-180 Warszawa

tel.: (22) 241 71 00, e-mail: ibe@ibe.edu.pl